XXIV. évf. 134. sz. SZOMBAT, 1918. junius 15

TISZÁNTÚL

ELŐFIZETÉSI ÁRAK
Helyben házhoz hordva: Vidékre postán szállitva.
Egész évre . . 36 korona Egész évre 40 korona
Negyedévre . 9 korona Negyedévre 10 korona
Egyes szám ára 16 fillér.

Politikai napilap

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
Nagyvárad, Szilágyi Dezső-utca 5. Telefon: 2—63.
A szerkesztőség kéziratok visszaadására nem vállalkozik. Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Gróf Széchényi Miklós a hadikölcsönért.

1,400.000 korona mostani jegyzéséből 900,000 koronát a Népszövetségi Hitelszövetkezetnél jegyzett.

Gróf *Széchényi* Miklós v. b. t. t., megyéspüspök legutóbbi püspöki körlevelében a következő emelkedett hangu felhivást teszi közzé a VIII. hadikölcsön sikere érdekében:

A háboruval járó rendkivüli terhek szükségessé teszik, hogy a költségek fedezésére ujabb, VIII. hadikölcsön bocsájtassék ki. A m. kir. kormány tekintettel a pénzpiac helyzetére, a jelenlegi időpontot alkalmasnak találván, a kölcsönre történő nyilvános aláirást meghirdeti.

Az eddigi eredmények nagy mértékben annak voltak köszönhetők, hogy a lelkipásztorok eredményesen buzditották hiveiket a jegyzésben való részvételre. Kivánatos, hogy ez a propaganda ez alkalommal is minél hatályosabb legyen és ne mulasztassék el egy alkalom sem, hogy akár a szószékről, akár az iskolák katedráiról a hallgatóságnak megmagyaráztassék a hadikölcsön fontossága, már csak a heverő tőkének jobb gyümölcsöztetése szempontjából is.

Az előző hadikölcsönök fényes eredményéhez hasonló siker biztositása érdekében ez alkalommal is azon kéréssel fordulok a tiszt. lelkész urakhoz és a főhatóságom alá tartozó tanitó és tanár urakhoz, hogy a hazafias áldozatkészségnek a lakosság széles köreiben való ébrentartása és fokozása céljából főként a hivek megfelelő kioktatása utján ezuttal is hathatósan közremüködjenek.

Előzetes tájékozásul megjegyzem, hogy a kölcsönre vonatkozó hivatalos aláirási felhivást a pénzügyminiszter ur minden valószinüség szerint julius 11-én fogja közzétenni, s az aláirási határidőt miként eddig is, egy hónapban fogja megállapitani, valamint hogy ezuttal kizárólag 5 és fél százalékos járadékkölcsön fog kibocsájtásra kerülni, amely a pénzügyminiszterium részéről 1925. év előtt nem lesz visszafizetésre felmondható, ezt megelőzőleg tehát a kötvények nem lesznek alacsonyabb kamatozásu kötvényekre konvertálhatók.

Az osztrák-magyar bank és a m. kir. hadikölcsönpénztár a most kibocsátásra kerülő kölcsönöknél a korábbinál messzebbmenő kedvezményeket fognak nyujtani a jegyző felek részére. A pénzügyminiszter ur külön hangsulyozandónak tartja, hogy a kormány lehetővé fogja tenni, hogy a fokozatos leszerelés alkalmával a polgári közönség használatára bocsátandó mindennemü cikkek, szerelvények, használati eszközök stb. ára a hadikölcsönt jegyző felek részéről hadikölcsönkötvénnyel egyenlittethessenek ki, sőt különös kedvezményül az igénylők közül azok fognak elsőbbségben részesittetni, akik a fizetést az általuk jegyzett hadikölcsönkötvények utján óhajtják teljesiteni.

Az eddigi tapasztalatra való hivatkozással szilárd bizalma van a pénzügyminiszter urnak, hogy az állam e biztos jövedelmet nyujtó és magasan kamatozó kötvények elhelyezésére irányuló akciójának ezuttal is minden tekintetben kielégitő eredménye lesz. A hadihelyzet szükségessé teszi, hogy továbbra is törhetetlen bizalommal mozgósitsuk minden erőinket — katonait és gazdaságiakat egyaránt — ellenségeink támadó szándékának kivédésével s e minden erő intenziv kihasználását követelő küzdelemben az állam joggal megkövetelheti, hogy fenmaradásához és létéhez szükséges gazdasági erőfeszitéshez vagyonának és jövedelmének arányában mindenki hozzájáruljon.

A hadikölcsön jegyzése a *Katholikus Népszövetségi Hitelszövetkezet* (Nagy-Várad, Szilágyi Dezső-utca) utján is történhetik, amely ugyanazon kedvezményeket nyujtja, mint bármely pénzintézet. S mert a Hitelszövetkezet a jegyzésekből eredő hasznot hadi és más jótékony célokra és intézményekre forditja: kivánatos, hogy jegyzéseinket ideadjuk.

*

A körlevélben foglaltakhoz megemlitjük, hogy gróf *Széchényi* Miklós püspök már közölt *1,400.000* korona hadikölcsönjegyzéséből **kilencszázezer koronát a Népszövetségi Hitelszövetkezetnél jegyzett.**

A Népszövetségi Hitelszövetkezet igaz hálával fogadta a megyés főpásztor részéről megnyilatkozott ezt a kitüntető bizalmat, mely legszebb elismerése a Népszövetség és Hitelszövetkezete eredményes müködésének. A Népszövetségi Hitelszövetkezetnél hadikölcsönjegyzéseket minden hétfőn és csütörtökön d. u. 3—5-ig elfogadnak; vidéki jegyzések postán bármikor beküldhetők.

A jegyzésre vonatkozó hivatalos hirdetményt lapunk holnapi számában közöljük.

Hangya Szövetkezet Nagyváradon.

A Népszövetség legujabb akciója.

Rohamosan gyülnek az aláirások a Népszövetségi Hangya Fogyasztási Szövetkezetbe. Az elmult napokban a Népszövetségi Hitelszövetkezet tisztviselői alig győzték a százával jelentkező tagokat elkönyvelni. Nagyvárad kispolgársága érzi, hogy életbevágó, igen fontos dologról van szó, mikor a Népszövetség az uj szövetkezet megalakitását munkakörébe vonta s aki csak teheti, lelkesedéssel sorakozik a kibontott zászló alá.

Az eddigi jelentkezések alkalmával a legtöbb gyüjtő beszámolt az eddig elért eredménnyel, de nyomban vissza is vette gyüjtőivét azzal, hogy tovább kiván buzgólkodni. Tehát a taggyüjtés munkája még korán sincs befejezve, sőt épen most folyik a munka javában. Ezért több gyüjtő kivánságára *a ma estére hirdetett értekezletet jövő hétre kellett halasztani.*

Az értekezlet idejét a Tiszántulban közölni fogjuk.

Addig is kéri a vezetőség a gyüjtőket, sziveskedjenek a taggyüjtés munkáját teljes erővel tovább folytatni és kivált a vasárnapot kihasználni e célra. Nemcsak minél több tagra, hanem arra is szükség van, hogy *mindenki lehetőség szerint minél több üzletrészt jegyezzen, mert* **nagy célhoz nagy tőkére van szükség.** A befektetett tőke kamatozását biztositja az a körülmény, hogy a szövetkezet az Országos Hangya Szövetkezet nagyváradi kirendeltségének állandó ellenőrzése alatt fog müködni.

Hétfőn, 17 én d. u. sziveskedjenek a gyüjtők az ujabb eredményekről a Népszövetségi Hitelszövetkezetben folytatólagosan beszámolni.

Egyben közli a vezetőség, hogy eddigi jegyzések után — amennyiben azok a Népszövetségi Hitelszövetkezetben bejelentettek — ugyanott befizetések is teljesithetők. Az üzletrészeket májustól számitva havi 10 koronás részletekben is lehet törleszteni, ugy hogy most üzletrészenkint május és junius hónapokra 20 korona fizetendő.

Nem szavazták meg a villamosvasut tarifaemelését.

A városi közgyülés második napja.

Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága tegnap folytatta és befejezte közgyülését.

A tárgyalás kilenctizedrészét a villamos vasut által kért és a tanács által javasolt tarifaemelés kérdése foglalta le.

Végre is a többség napirendre tért a kérelem és javaslat felett.

A többi ügyekkel aztán hamar végzett a sok beszédbe imár beleunt törvényhatóság.

A tanácskozás lefolyása a következő volt :

Az első napi közgyülés jegyzőkönyvének hitelesitése után beterjesztette a tanács javaslatát a villamos vasut tarifa emelése tárgyában, amely szerint a személyforgalomnál a 12 filléres jegyek dija 20 fillérre, a 22 filléres jegyek dija 30 fillérre, a teherforgalomnál pedig métermázsánként 10 fillérről 16 fillérre emeltetnék a tarifa. Minden személyjegy után a városi pénztárt 2 fillér illetné, amiből évenként körülbelül 150.000 K illetné a városi pénztárt.

Rimler Károly a tanács javaslatának felolvasása után bejelentette, hogy a vasut társaság egy beadványt juttatott utólag hozzá, amely szerint hajlandó a szociális kiadásait 100.000 koronával megnövelni, akként, hogy alkalmazottainak sociális szükségletére összesen 271.298 K 20 fillért fordit, a tarifaemelés ellenében.

Dr Olasz Béla napirendre térést javasol, mert a vasuttársulat nem fogadta el a felügyelőbizottság javaslatait, továbbá, — mert nincs garancia arra, hogy a közlekedés javitására tett igéretek beváltatnak. A panasz állandó, de orvoslást nem találtak. A polgármesternek nincs és nem volt hatalma, hogy a város közönségének érdekeit megvédje. Az átszálló rendszer rossz, kevés a kocsi és a személyzet.

Biró Márk a villamos közlekedés siralmas voltát fejtegeti. Kérdi a polgármestert, hogy igaz e, miszerint zárt tárgyalást tartott a tanács s milyen minőségben vett azon részt dr Hoványi Géza. A közönség érdekeit napirendre kell hozni, hadd tudja azt a vasut. Ő is napirendre térést javasol, 1915-ben emelték a viteldijakat. A pótszerződésben kötelezte magát a vasut a kitérők kiépitésére ez nem történt meg. Beszüntette a Bányasori vonalat Komáromy utcáig. Munkás vonat és kedvezményes munkásjegy nincs.

Schwartz Izidor mint a felügyelő bizottság elnöke, nem fogadja el a tanács javaslatát. Három pontot világit meg. Nincs megelégedve azzal, hogy a város lemondott a netto jövedelemben való részesedésről. Már az előző tárgyalások során a vasut társaság igéretet tett az éjjeli járatokra. Ez is elmaradt.

Dr *Hoványi* Géza nem akart felszólalni, de az elhangzottak után kénytelen ezt tenni. Csak azt mondja, hogy általánosságban ne emeljenek vádakat. Ha valaki felmutat oly tényt, hogy a vasut nem tartja be az alapszerződésben vállalt feltételeket, ő kiköltözik a városból, mert nem tudná elviselni, mint igazgató, ezt. Közóhaj volt a vasut épitése, de ahhoz anyagilag nem járult a város. A vasut megfelel a követelményeknek s igyekezett eddig is mindent megtenni. A dolog érdeméhez nem szól, döntsön a törvényhatóság.

Dr *Olasz* Béla személyes kérdésben szólal fel. Dr Hoványi Géza ne költözzék el a városból, mert nagy szüksége van a városnak reá és müködésére.

Dr *Friedländer* Sámuel azt kifogásolja, hogy a tanács a vasuttal szemben megindi tott két per megszüntetését javasolja, a jogügyi szakbizottság megkérdezése nélkül. Kifogásolja azt is, hogy a pénzügyi szakbizottságot sem hallgatták meg a szőnyegen levő kérdésben. Sem a titokzatosság, sem a sürgősség nem indokolt. Hoványival szemben rektifikálja szavát : nem törvénytelen a felszólalása, de nem gyakorlati. A vasut tarifaemelési kérése sem nem jogos, sem nem méltányos, mert nem nyujt semmit. A 6 százalékon felüli jövedelmet szolgáltassa be a vasut a városnak. Vegye vissza a tanács javaslatát és azt tárgyaltassa a jog- és pénzügyi bizottsággal s azután ujból hozza a közgyülés elé.

Rimler Károly polgármester szólott ujból. Ő mindég kuláns volt a törvényhatósággal szemben, de azt be kell ismerni, hogy a törvényhatóságban animozitással viseltetnek a villamos vasuttal szemben. Olyan adatok birtokában van, hogy azok alapján bizton mondhatja, hogy tévedésben vannak. Azon vádra, hogy kevés kocsit járat a vasut felmutatja a vaggongyárak nyilatkozatát, hogy már 1917-ben akartak kocsikat rendelni, de semmi áron sem készitenek kocsikat. A munkások érdekében és javára sokat tett a vasuttársaság. A tárgyalások során dr Hoványi Géza mindent latbavetett a város érdekében. A tanács nem tartotta titokban a dolgot. A pénzügyi szakbizottság összehivására nem volt szükség. A vasut megváltása a város által nem időszerü, nyolc év mulva a vasut megváltható. Most csak ugy adnák át a városnak, ha a mai becsértéken felül 50 százalékot fizetne Nagyvárad, mig 8 év mulva csak 20 százalékot kell fizetni a becsértékre. Nagyvárad érdeke, hogy 150.000 koronát kapjon évenként.

Rendes Vilmos a vasut elleni panaszokat hozza fel, amelyeket a kereskedelmi kamara elé vitt, de ennek dacára sem orvosoltattak. Ezeken a bajokon kell segiteni.

Weiszlovits Emil a javaslattal általánosságban foglalkozik. A személy tarifaemelést még megértené, de a teherforgalom tarifájának emelése nem jogosult. A kocsik kirakásánál a késedelemért 100 százalékkal többet vesz be, mint a máv. s a fuvardijtételeknél kiállitási dijat is felszámit ; magas fekbért szed. Inditványozza, hogy a szerződés 8 ik pontja kihagyassék s utasittassék a tanács a szerződésellenes dolgok megszüntetésére.

Weiszlovits Gyula általánosságban halasztást inditványoz s adják vissza az ügyet a jog és pénzügyi bizottságnak. Ha a halasztást elfogadják, nyomassák ki a szerződést. — 5 percenkint járassák a kocsikat, mig ez meg nem lesz, addig nem emeli a tarifát.

Dr *Thury* László magyarázza a kérdést visszamenőleg s megjegyzéseket tesz a felszólalásokra.

Ezután szavazásra került a sor. *Olasz* Béla beterjeszti az ivet, amelyen 22 bizottsági tag névszerinti szavazást kér, amelyet a főispán el is rendel.

A napirendre térés *mellett* szavaztak : Olasz Béla, Czeglédy Jeremiás, Hann Lajos, Stokker József, Mercz János, Kiss Dávid, Láng József, Biró Márk, Pácz Sándor, Zboray Gyula, Schwarcz Izidor, Cser János, Leitner Márton, Grosz Géza, Kepes Ignác, Doszpoly Dezső, Halász Gyula, Istvánffy István, Nizsalovszky Sándor, Friedländer Ernő, Friedländer Sámuel, Rendes Vilmos, Rácz Jakab, Kocsán János, összesen 24-en ;

a napirendretérés *ellen* szavaztak : Weiszlovich Emil, Zukker József, Popper Ákos, Rothbart Ede, Rimanóczy Béla, Materny Imre, Juricskay Barna, Eleméry Ferenc, Komlóssy József, Thury László, Rimler Károly, Lukács Ödön, Szücs Géza, Hegedüs Nándor, Steinbach Mór, összesen 15-en.

Igy 9 szótöbbséggel a *napirendretérést* fogadták el.

Elfogadták továbbá Weiszlovits Emil azon inditványát, hogy a tanács utasittassék a felsorolt sérelmek orvoslására.

*

A villanytelep régi gépeinek eladásánál Rimler Károly polgármester bejelenti, hogy a közgyülés folyamán egy ujabb ajánlat érkezett 330000 koronára. Rimler Károly polgármester ajánlja ezen kedvező ajánlat elfogadását, annál inkább, mert az ajánlatok csak máig szólnak.

Többek hozzászólása után *Lövenstein* Zsigmond kijelenti, hogy megbizás folytán 335,000 korona ajánlatot tesz.

A közgyülés a felmerült körülmények folytán a kérdést elhalasztotta.

A városi alkalmazottak részére az 1918. évi 35 százalék városi pótlék folyósitását határozták el.

A többi ügyekben elfogadták a tanács javaslatait s ezzel a közgyülés véget ért.

Riasztó hir arról, hogy ez az utolsó szappankiosztás.

Gyanu alatt a kiskereskedők.

Hétfőn még kap a közönség szappant a füszerüzletekben, azután, mondta a fáma, a vakhit vagy balhir, egész évben nem lesz szappan. No szépen néznénk ki.

Mezey Lajos szappangyároshoz fordultunk, akinek a Vámház utcán van a gyára. Ő a következőket mondotta :

— A Zsirközpont bizonyos kulcs szerint zsiradékot utal ki a szappangyáraknak, amelyek ezt feldolgozzák. A szappan felett a központ diszponál. A Mezey-gzár Biharmegye alispáni hivatalának 5000, Besztercenaszód alispánjának 1000, Kolozsmegyének 2000, a szatmárnémeti közélelmezési hivatalnak 1000 kilogramm szappant küldött, a Hangyának pedig 2500 kilogrammot. Kap Rothbart Ede gyára havonta 30, a Magyar Zsirmüvek rt. 50 métermázsa zsiradékot, mig a Mezey-gyár csak 22 métermázsát. A nagyrészét a zsiradéknak a budapesti Flóra- és Turul gyárak kapják, 15—16 százalékot. *Nem igaz, hogy ez az utolsó szappankiosztás*, a néphangulat pesszimista és téved. — Lehetséges, hogy *a kiskereskedők nem fognak szappant kapni* elárusitásra, hanem a város osztja majd ki, mert az a gyanu, hogy a szappan nem jut el a közönséghez. A város most se akart a kiskereskedőknek adni szappant s a 100 métermázsából *csak negyvenet adott át nekik.* Innen támadhatott a vakhit, de ez nem való, a város ad szappant, hiszen mi *havonta* kapjuk a kontingenst s dolgozni kell a gyáraknak, mert különben behivnak bennünket katonáknak s mi szivesen dolgozunk. A jórészét a zsiradéknak a hadügyminiszterium köti le s kevés jut a polgári célokra. Mindig kevesebb. Kaptam én már havonta 35 métermázsa zsiradékot is, ez leszállt 19-re, most 22-őt kapok. Remélem, gyártunk még szappant ugy, mint eddig.

Az uj német és osztrák-magyar támadás egyszerre fog megindulni.

Egységes front az Adriától az Északi-tengerig. Döntő események küszöbén.

Budapest, junius 14. (Saját tudósitónktól.) Luganóból jelentik: Az olasz sajtó állandóan foglalkozik az állitólag küszöbön álló osztrák-magyar offenzivával. A lapok azt irják, hogy az osztrák-magyar csapatok támadása a németeknek a közelnapokban nyugaton meginduló uj offenzivájával egyszerre fog bekövetkezni, ugy hogy a szó szoros értelmében vett egységes front lesz az Adriától az Északi-tengerig. Az olasz sajtó idegessége egyre érezhetőbbé válik.

Zürichből jelentik: A Secolo szerint angol haditudósitók ugy vélekednek, hogy a nyugati fronton eddig tapasztalt ágyuharc hevessége egy uj hatalmas csata bevezetőjének tekintendő, amely csatának döntő jelentősége lesz. A franciák részére a harcok, miután a centrumban meghátráltak, a kétségbeesés jellegét öltötték. A németek rendkivüli veszteségeik ellenére is folyton uj tömegeket vetnek harcba.

Budapest, junius 14. (Saját tudósitónktól.) A Bund jelenti: Amiens ágyuzását a németek ismét megkezdték.

Budapest, junius 14. (Saját tudósitónktól. Genfből jelentik: A *Matin* szerint Foch tábornok tegnap meglátogatta Compiegnet és megszemlélte a város tartása érdekében tett védelmi eszközöket.

Budapest, junius 14. (Saját tudósitónktól.) Angol és francia jelentések szerint a németek támadó ereje a folytonos ellentámadások következtében sem csökkent. A *Calaist* fenyegető veszedelem továbbra is változatlanul nagy.

A németek Ribescourtnál.

Budapest, junius 14. (Saját tudósitónktól.) *Luganóból jelentik: A Secolo londoni tudósitója közli: Az angol haditudósitók kiemelik a tüzérség rendkivüli hevességét a nyugati fronton. Ebből is döntő csatára lehet következtetni. A franciák kezdetbeli centrumból való visszavonulása kétségbeesett harcokká fejlődött. A németek ujabb sikereket értek el. Ebben a csatában a németek legalább 25 uj hadosztályt vetettek harcba. A német előnyomulás lassusága lehetővé tette a francia tábori tüzérség megmentését. A németeknek sikerült egészen Ribescourtig eljutniok.*

Noyontól délnyugatra állandó tüzérségi tevékenység.

Berlin, junius 14. A miniszterelnökség sajtóosztály távirata. A nagyfőhadiszállás jelenti:

Nyugati harctér.

Ruprecht bajor trónörökös hadcsoportja. Yperntől délnyugatra a franciák a Verneozle és Vlerstraat közti vonalaink ellen heves támadásokat intéztek. Véresen visszavertük őket, több tiszt és több mint 1500 főnyi legénység maradt hadifogolyként kezeink között. A Kemmelen sikeres felderitő harcok folytak. Az arcvonnal többi részén a harci tevékenység csak átmenetileg éledt fel ujra.

A német trónörökös hadcsoportja. — A Noyontól délnyugatra levő csatatéren a tüzérség állandóan fokozott tevékenységet fejtett ki. Courcellesnél és Arynál, valamint a Matz völgyében, közvetlenül az Oisetól nyugatra az ellenség megismételte hiábavaló ellentámadásait. Sulyos veszteségei mellett visszavertük a Soissons-Villers-Cotterteretsi erdőbe.

Bőhm vezérezredes hadserege május 27-ike óta több mint 830 löveget zsákmányolt. Ezzel a német trónörökös hadcsoportja által május 22 ike óta beszállitott lövegek száma 1050 re emelkedett.

Tegnap 28 ellenséges repülőt lőttünk le. Berthold százados 34, Udet hsdnagy 29, Loerzer főhadnagy 25 ik győzelmét aratták. Május havában az ellenséges légi haderő vesztesége a német arcvonalakon 23 kötött léggömb és 413 repülő volt, amelyek közül 223 vonalaink mögött, a többi az ellenséges állásokon tul felismerhetően lezuhant. Mi a harcokban 180 és 29 kötött léggömböt vesztettünk,

Ludendorff, első főszállásmester.

Az olasz fronton mérsékelt tüzérségi harc.

Budapest, junius 14. A miniszterelnökségi sajtóosztály távirata. (Hivatalos.)

Délnyugati harctér:

Az olasz hegyi harcvonalom mérsékelt tüzérségi harcok. — A Piave alsó folyásán az ellenségnek két felderitő kisérlete meghiusult.

Albániában Devolitól északra a franciák egy támadását 12 órai harc után, amelyben bolgár csapatok is részt vettek visszavertük.

Egy Cattaro ellen intézett légitámadás elháritása alkalmával tengerészeti repülőgépeink egy angol repülőt lelőttek.

A vezérkar főnöke.

Ma érkezik Baumann ezredes és a rohamcsapat.

Harminchetes lázzal van tele a város. Tegnap egy fiakker roskadozott az ajándéktárgyak alatt, ma a jegyiroda állott ki egy hatalmas ostromot. Müvészek sietnek a házi-ezrednek felajánlani szolgálatukat, urleányok küldik be a rendezőségnek legszebb kézimunkájukat, festményeket, virágot kap a rendezőség és jó tanácsot is annyit, hogy tiz ünnepnapra is elég volna.

A város ünnepe már ma megkezdődik, ma hajnalban érkezik Baumann ezredes tiszti karával. A város diszfogata várja az ezredest az állomáson s a polgárság nevében Kőszeghy József főmérnök fogja üdvözölni.

A tisztek közül egy bizottság várja a vendégeket. Az ezredes gróf *Széchényi* Miklós püspök palotájában száll meg. — Déli 1 órakor a város ünnepi ebédet ad az ezredes tiszteletére, aki délután több vizitet tesz és este szinházba megy tisztikarával együtt.

Délután 5 órakor érkezik a zenekar és a rohamcsapat; zeneszóval vonulnak át a városon a Várba. Kint a ligetben már állnak a sátrak. Ma boritják be lombbal s *Tibor* Ernő kiváló müvészi érzéke fogja a zászlódiszek csoportjait elrendezni. A lámpionos gondolákat Losonczy Gbor diszitteti. A kocsikorzó előtt két diszbeöltözött honvédhuszár fog lovagolni. A nagyszerü fölvonulásról és az ünnep feltünő és felejthetetlen csoportjairól Topsál Gizi és Krecsmárik Erzsike készitenek fényképeket s az egész tiszta hasznot a jótékonycélnak adják.

Virágokat holnap egész délelőtt átvesznek a megyeházán a főispáni traktusban.

Tegnap tartották meg főpróbájukat az orosz foglyok Moskalenszky hegedümüvész dirigálása alatt a Pannonia téli kertjében. Az utcán nagy tömeg verődött össze s nyilt tapsvihar tört fel az első énekszám után.

Itt jegyezzük meg, hogy a város ezer koronás első dijat adományoztt a kocsikorzó győztesének. Benevezést a rendezőség már nem fogadhat el, csakis diszitett kész kocsit s azt is csak ma esti 5 óráig.

A boldog emlékü *Bunyitay* Vince kanonok jól látott, mikor szemét a később róla elnevezett ligetre vetette. Ez az igazi népliget, ahol ünnepélyt rendezni lehet. *Papp* Jenő főhadnagy, aki sokáig érintkezésben volt az elhunyt főpappal, szintén jól kiszemelte a gyönyörü helyet, amely már ma is méltó arra, hogy odamenjen ki a város közönsége s jól mulasson a 37-esek javára. Sátrak épülnek, gátak emelkednek, nyirógépek müködnek, tisztogatnak mindenfelé. *Farkas* József kertészete és *Fehér* Etelka virágkereskedése csodákat fog müvelni. Lesz egy *sajtósátor*, ahol a 37-es szines levelezőlapokat, 37 es bélyegeket árulnak, lebélyegzik a képes levelezőlapokat 20 fillérért, a friss pesti ujságokat árulják kora délután s a katholikus hölgybizottság jó könyveket árusit e sátorban, amelynek *Pásztor* Ferencné lesz a főnöknője. E sátorban minden ujságot kap a közönség, Topsál Gizella és Krecsmárik Erzsébet pedig fotografálnak. Mütermüket Balázs György házában rendezik be.

A jegyeket a Központi Ujság és Jegy iroda már árusitja az ünnepélyre. A jegyiroda vezetője, *Horváth* Gedeon ismert előzékenységével nagyban megkönnyiti a rendezők munkáját.

A nagyváradi V—4. zászlóalj alapitványa Gaal Henrik őrnagy nevére

A harctéren küzdő honvédek nemes szivének és bajtársas érzületének beszédes tanubizonyitéka 2500 korona névértékü hadi kötvény, melyet mint a „nagyváradi V—4. zászlóalj *Gaál* Henrik őrnagy nevére tett alapitványa" az olasz frontról e célból hazaeresztett dr Váradi Ödön százados, mint a tisztikar és a legénység adományát a tegnapi napon Nagyvárad város pénztárához letette és egyidejüleg az alapitó oklevelet is bemutatta.

Az alapitvány eredetileg 1500 korona volt, ennyit gyüjtött ösaze a zászlóalj legénysége és tisztikara.

Azon különös megbecsülés és szeretet jeléül, mellyel a zászlóalj Gaal Henrik őrnagy iránt van, kinek vezetése alatt sok küzdelmes csatában oly diadalmasan vett részt, s ki a legénységnek igazi jó apja s bajtársa, ez alapitványt az ő nevéről kivánta a tisztikar és legénység elnevezni.

Mikor az őrnagynak jóváhagyás végett az alapitó levelet bemutatták, ő ez összeget vitéz katonái árvái javára 1000 koronával egészitette ki a sajátjából.

A kamat évenkint egy, a zászlóalj harcaiban elesett hős árváját fogja illetni. Maga az alapitólevél egész terjedelmében igy hangzik:

Alapitó oklevél. 45 hónapja annak, hogy a nagyváradi V—4 zászlóalj a harctéren van Ezen idő alatt dicsőséges harcokban vett részt Boszniában, Szerbiában, Montenegróban, Albániában.

A Duna áttörésénél, a Lovcsen bevételénél a plényei csatában és sok más ütközetben tette meg a Haza és Király iránti kötelességét a zászlóalj.

Majd az olasz harctéren küzd a zászlóalj. Részt vett az Isonzói csatákban, utóbb a diadalmas előnyomulásnál, a Tagliamenton való átkelésnél s a 45 hónapot ellenséges földön, olasz területen töltötte le.

A szép és nagy idők emlékére az V—4. zászlóalj tisztikara és legénysége elhatározta, hogy szeretett őrnagya Gaál Henrik nevére, kinek vezetése alatt az isonzói csatákban és a diadalmas előnyomulásban résztvett s aki nem csak kiváló és nagyrabecsült parancsnoka, de igazi apai érzülettel és bajtársi szeretettel viseltetik minden egyes katonája iránt, alapitványt létesit a következő feltételekkel:

1. Az alapitvány neve: A nagyváradi V—4. zászlóaljnak *Gaál Henrik* őrnagy nevére tett alapitványa.

2. A alapitvány összege 2500 azaz kettőezerötszáz korona névértékü 6 százalékos magyar állami hadikölcsön.

3. Az alapitvány kamatai évenként egy összegben egy olyan 24 éven aluli árva gyermeknek adandók ki, kinek apja az V—4. zászlóaljnál szolgált és a zászlóalj harcaiban halt hősi halált.

4. Dr Váradi Ödön megbizatik, hogy évenként a hirlapok utján meghirdesse a pályázatot.

A kamat évente egyszer a hirdetményben kitett időpontban kerül kiosztás alá.

5. Az ez iránti kérvények Nagyvárad város tanácsához nyujtandók be, ki a kérelmeket Gaál Henrik őrnagyhoz (lakhelye a háboru után Temesvár) teszi át, akit a kijelölés joga élethossziglan megillet, utána a kijelölés joga Nagyvárad város tanácsára szállhat.

6. Ha erre nem akadna pályázó, vagy igényjogosult nem volna, a tőke mindenkori kamatja egy katona árváját fogja illetni. A kijelölés joga ez esetben is a 4 ik pontban szabályoztatik.

7. A jelen alapitvány összege Nagyvárad városánál tétetik le és Nagyvárad városa kéretik fel ennek kezelésére.

Olasz front, tábori posta 523. — 1918 junius 11.

Dr Váradi Ödön százados. Dr Harsányi Béla százados. Kelemen Viktor hadnagy. Bán Dezső zászlós. Tóth János főhadnagy. Kristóf Rezső hadnagy. Sóti Károly sk. Wolheim Manó zászlós. Ballz Károly hadnagy. Mikiós István hadnagy. Báró Neu Sándor hadnagy. László Miklós hadnaga. Soós Nagy Ferenc hadnagy. Dr Mandl Henrik főorvos. Sárossy Lajos főhadnagy. Berghardt József főhadnagy. Molnár János hadnagy. Ember Gyula hadnagy. Mészáros István hadnagy. Meskó József hadnagy. Török Sándor hadnagy. Horváth Lajos hadnagy. Bilcsik János hadnagy. Grünfeld Mihály s. k. Benczur Lajos zászlós. Papp István főhadnagy. Bilek János hadnagy.

Naplótöredék.

—

Olaszhoni elményeim.

Május 12. (Vasárnap.) Átmentem a szomszéd faluba, hogy egyszer részt vehessek olasz pap miséjén is. Egyrészt kiváncsiságból, de főként, hogy vallásos kötelmeimnek is eleget tegyek. A mi falunkban jelenleg nincs pap, az olasz hadseregben szolgál, mint tábori lelkész. A lelkipásztor nélkül maradt templomban maguk a hivek végeznek estenkint ájtatosságot, de szt. misére a szomszédos faluba járnak. S mondhatom szorgalmasan, mert nincs az a rosz idő, mely visszatarthatná őket a mindennapi szt. mise hallgatástól.

Kora reggel mentem, pipacsvirágos, buzakalászos mezőkön keresztül. Az utakat, az ösvényeket szőlő és gyümölcsös szegélyezi. Itt már nyár van. Sárgul az „élet", kalászban a gabona, selyem haját kihányta a tengeri, piroslik a füben a szamóca, megérett a ropogós cseresznye. Legalább három héttel előbbre vagyunk az időjárásban, mint otthon.

Már messzire kihallatszik az ezüst csengésü harangok hivó szava. Hivják, hivogatják érces, dallamos hangukon a hivőket az ur hajlékába. S az Ur házának vőfélyei, hivogatói mindenütt megértő szivekre, lelkekre találnak.

Ezrével siet a nép mindenfelől a templom irányába. A templom előtt gyülekeznek, — mint nálunk is szokásban van faluhelyen, — külön csoportosulnak a nők, külön tárgyalják meg a napi eseményeket a férfiak. A templom egészen uj. Olasz szokás szerint a torony közvetlenül melléje épitve.

De nem oly távol, mint Biharpüspökiben válófélben, mint a nem egyező házastársak. Belülről padlásmagasságig fehérre meszelve, tovább fölfelé szintelen. Mennyezet, padlás nincs, ugy szabadon látszik a gerendázat és cserepes tetőzet. Madarak fészkelnek fönt, csiripelnek, csipognak, röpdösnek ide-oda az emberek fölött. — Három oltár van benne, mindegyike bordó draperiával müvésziesen dekorálva.

A padok egy része a főoltárral szembe néz, itt ülnek a nők. A szószék felé forduló padok a férfiak ülőhelye. Akiknek szék nem jut, azok hátul térdelnek, vagy egyszerüen leülnek a földre, de állani senkit sem láttam. A padsorok között és az oltárhoz vezető térség teljesen szabad. Egy szt. Ferenc-rendü apáca tartja fönn a rendet. A főoltáron páduai sz. Antal gyönyörü életnagyságu szobra. Ilyet csak olasz müvész remekelhet. Különben az egész falu buzgó tisztelője a nagy Szentnek.

Majdnem minden házon valóságos müvészi képek vannak festve az utcára néző fronton, mind mind a csodatevő szent életéből meritve. Mind mind az olasz festőmüvészet remekei, diszére válnának bármelyik székesegyháznak.

Előszedve összes olasz nyelvtudásomat, (minden zsebem tele van szótárral, nyelvtannal), megtudtam, hogy akik a Szentnek valamelyes jótéteményét élvezték, — s menynyien vannak ilyenek! — hálából nagy költséggel egy-egy képet elevenitettek föl házuk homlokzatán a nagy Szent csodatevő életéből. Leginkább abból a jelenetből, mely sorsukkal szorosabban összefügg. A templom is Paduai szt. Antal tiszteletére van szentelve.

Harmadik harangszóra sietnek be a templomba, a főajtón a nők, a sekrestyén a férfiak, ekkor az ajtó magától becsukódik, — kivülről nincs kilincse, nem is szükséges, itt nincs későn járó, ájtatosságot zavaró, — mindenki idejében beérkezik. Jön a pap albában, megáldoztatja a hivő sereg tömegét. A főoltárnál „Asperges me" t intonál s egy kedves testvér harmonium kisérete mellett éneklik latinul a hivek az előirt zsoltárt. Ez alatt a pap a Mária oltárához megy, magára ölti a kazulát s megkezdi a szt. misét. Sajátságos, a különben dalos, zenekedvelő nép nem énekel, csak a fehér arcu apáca orgonázza kellemesen, lágyan az aznapra előirt misét.

Nem énekelnek, de annál ájtatosabban, odaadóbban imádkoznak. Hisz van nekik is kiért, miért imádkozni, kiért miért vezekelni. A misé főbb részeit hangosan olvassa fel a pap. Evangeliumkor szószékre megy. A szószék egyszerü katedra, előtte szék. — Leül, kényelembe helyezkedik, beszél egyszerüen, minden póz nélkül, — mint tanitó az iskolában.

Minden szem, minden tekintet rajta, — minden figyelem az övé. Ugy tetszett ez nekem! A fagyos szentekről beszélt, majd egy rövid fohászt mond, egy rövidke könyörgést a békéért.

A mise többi része is ugy folyt le, mint nálunk. Oly jól esett ez nekem! E messze idegenben is, ellenséges népek között is találtam egy helyet, ahol otthon éreztem magam. S ebben rejlik a mi szt. vallásunk erőssége. Itt éreztem talán először, hogy az Isten előtt mindnyájan egyformák vagyunk, édes testvérek „egy Atyának gyermekei". Itt megszünik minden viszály, torzsalkodás, ellenségeskedés, hogy csakugyan beteljesedjenek az Üdvözitő szavai: „*Fiacskáim, szeressétek egymást!*"

S mégis, miért vagyok én most távol, ellenséges földön?!

Miért? Miért?

Ez a nap volt, amióta a háboru vérzivatara dul talán legboldogabb napom...

Szabados Pál.

A Belényes-vaskóhi vasut közgyülése.

A Nagyvárad—Belényes—Vaskóhi h. é. vasut tegnap tartotta rendes évi közgyülését *Beöthy* László v. b. t. t. elnöklete alatt. A közgyülésen jelen voltak:

Urbáu Adolf alelnök, Miskolczy Ferenc, Boniss Elemér, dr Csury Jenő, Erdélyi Vince, Fráter Barnabás, Gergely Vilmos, dr Hoványi Géza, dr Karácsonyi János, Kozma István, Krausz Dávid, dr Medvigy Gábor, Rednik Gábor, Szmazsenka Ernő, Varró Domokos, Vass János, dr Vucskics Gyula, Sauerpreisz Nándor.

A közgyülés tudomásul vette az igazgatóság jelentését és a számadásokat, amelyek 390568 korona tiszta nyereséget tüntetnek fel.

Okolicsányi Zoltán érdekes és szakszerü előadásában tárgyalta a közgyülés a részvénytársaság 6 százalékos cimleteinek 5 százalékos cimletekre való kicserélését. Ennek oka az, hogy a tarifaemelkedéssel egyidőben a M. Á. V. a többletjövedelem lényeges részének átengedését kivánta a helyiérdekü vasutaktól. Kivánta a M. Á. V. illetve a kormányhatóság, továbbá, hogy ezentul az elszámolás ne tonnakilemetrikus önköltség szerint, hanem a bevételeknek bizonyos százalékos kulcs szerint való elosztása alapján történjék. — Mivel a Magyar Vasuti Forgalmi R. t, mint a vasut főrészvényese, a mely csak néhány évvel ezelőtt vette meg magas áron a részvényeket, a számára felajánlott kulcsot magára nézve kedvezőtlennek találta: ezért rekompenzációs tárgyalásokba bocsájtkozott a kormánynyal. Ezek a tárgyalások megegyezésre is vezettek és a rekompenzáció fejében a kormány beleegyezett abba, hogy a társaság 6 százalékos elsőbbségi részvényei 5 százalékosra változtattassanak át és ezzel szerves kapcsolatban a részvények száma 20 százalékkal emeltessék fel.

A közgyülés ezt élénk helyesléssel vette tudomásul és az idevonatkozó javaslatot elfogadta.

Ezután a két megüresedett igazgatósági helyre Malatinszky Lajos főispánt és Mándy Bertalan M. Á. V. h. üzletvezetőt választották meg.

Páris sorsa.

Budapest, junius 14. (Saját tudósitónktól.) *Genfből jelentik: A Matin irja: A most folyó csaták még nem hozhatnak döntést Páris sorsára nézve, a főváros átengedése előtt még sok harcot kell megvivni. Az eddig elrendelt ellentámadásokra, amint az ujság bevallja, főleg szenegáli négereket használtak fel Páris védelmére. Az utóbbi napokban jelentékeny olasz és amerikai csapatok érkeztek a nyugati frontra.*

Aláirták a román-ukrán előzetes békeszerződést.

Budapest, junius 14. (Saját tudósitónktól.) Kievből jelentik: Az ideiglenes ukrán-román békeszerződést ma reggel aláirták. A szerződés főbb pontjai az ellenségeskedés megszüntetését, a kölcsönös visszavándorlás megkönnyitését a foglyok kicserélését, a kereskedelmi összeköttetések megkezdését és azon akarat kijelentését tartalmazzák, hogy hajlandók a végleges szerződés sürgős megkötésére.

A román békeszerződés ratifikálása biztositva van.

Budapest, junius 14. (Saját tudósitónktól.) Bukarestből jelentik: A román országgyülés junius 27-én tartja első ülését, amelyen Marghilomán nagy beszédet mond. A kormány komoly ellenzékének csak Avarescu és Carp csekély számu hiveit lehet tekinteni. A megnyitó ülésszak főfeladata a központi hatalmakkal kötött békeszerződés ratifikálása lesz, amely előreláthatólag sem a szenátusban, sem a kamarában nagyobb nehézségbe nem fog ütközni.

HIREK

*** Lábán Lajos dr egészséges** A királyi itélőtábla rugalmas egészségü elnöke, *Lábán* Lajos dr hetek óta beteg volt. Szép ősz, elegáns alakja hiányzott közülünk. Szemeinek kedves nézését sokan nélkülözték. Egészsége, amelyet ötven évi hivatalnoki müködése, kifogástalan munkálkodása nem tudott kikezdeni, az utóbbi időben hanyatlott. Szervezete azonban legyőzte a hirtelen támadt gyöngeséget s mint örömmel irjuk, a jövő héten, valószinüleg hétfőn Lábán Lajos dr ujból elfoglalja hivatalát, amelyben a mindenki tiszteletére méltó müködést fejtet ki eddig s bizonyára fog még sok ideig kifejteni.

*** A hadikölcsönbizottság** nagybizottságából tegnap kimaradtak a következő bankigazgatók nevei: Schenker Ferenc, az Angol-Osztrák bank igazgatója, Révész Béla a Polgári Takarékpénztár igazgatója és Szigeti Pál, az Angol Osztrák bank cégjegyzője.

*** Uj megyei közigazgatási gyakornok.** *Malatinszky* Lajos főispán kinevezte megyei közigazgatási gyakornokká lovag rolleshauseni *Rothkugel* István végzett joghallgatót vármegyei közigazgatási gyakornoknak s felhivta, hogy hivatalos esküjét Fráter Barnabás alispánnál tegye le. Az uj gyakornok előkelő zalamegyei család tagja s tanulmányait kiváló sikerrel végezte. Valószinüleg a főispáni hivatalba fogják beosztani.

*** Dr Váradi Odön kitüntetése.** Dr *Váradi* Ödön százados, nagyváradi ügyvédet, aki a háboru kezdete óta a harctéren van, Ő Felsége a 76 ik számu Rendeleti Közlöny szerint az ellenség előtt tanusitott vitéz magatartásáért kitünő szolgálatai elismeréséül a kardok egyidejüleges adományozása mellett az ezüst szignum laudisszal tüntette ki. — Dr Váradi Ödönnek ez a negyedik harctéri kitüntetése

*** Kinevezés.** Az igazságügyminiszter *Kretz* Viktor élesdi járási tb. főszolgabirót a nagyváradi kir. ügyészség kerületébe ideiglenes ügyészségi megbizottul nevezte ki.

*** A tisztviselők ruhái.** A közalkalmazottak ruháit a Népruházati Bizottság kiutalta s tegnap megérkezett a számla minden ruhakereskedőhöz. *Deutsch* Ignác ruhanagykereskedő 25 II. és 70 III. osztályu ruhát kapott, *Schönberger és Munk* cég ugyanennyit, *Schwarcz* Adolf 25 II. és 25 III. rendü ruhát. Amikor az esetleges vételárat beküldik, ami megtörtént, a ruhát postára adja a bizottság, tehát a jövő héten a közalkalmazottak ruhát kaphatnak, ha a megbizottak az utalványozást megkezdik. Jó volna, ha előre kiutalnák a hivatalfőnökök a ruhákat, nehogy az állijon elő, ami a cipőknél. A ruhák elég jóminőségüek, mint Deutsch Ignác velünk közli. Kaptak ezenkivül *Jónás* Andor 25 öltönyre szövetet és kelléket s *Leitner* Márton ugyanennyit. A szövet ára (I. rendü) méterenkint 47 korona lesz, a kelléké 43 korona.

*** Eljegyzés.** Dr *Konrád* Jenő, a nagyváradi bábaképezde igazgatótanára eljegyezte *Taufer* Mosty kisasszonyt, dr *Taufer* Jenő, *temesvári* bábaképezdei igazgatótanár leányát.

*** Ki lesz a kultuszminiszteri államtitkár?** Budapestről telefonálják: A Nap értesülése szerint *Falussy* Árpádnak vallás- és közoktatásügyi államtitkárrá való kinevezése háttérbe szorult, ellenben *Gál* Sándornak belügyi államtitkárrá való kinevezését a hivatalos lap legközelebbi száma fogja közölni.

*** A badbavonult joghallgatók hozzátartozóihoz!** A nagyváradi kir. kath. jogakadémia dékánja felkéri a hadbavonult joghallgatók hozzátartozóit, hogy az illetők személyét érintő s hadi szolgálatukkal kapcsolatos adatokat (sebesülés, kitüntetés, hősi halál körülményeit) a jogakadémia évkönyvében való megörökités céljából a dékáni hivatallal folyó hó 20-ig közölni sziveskedjenek.

*** A Katholikus Nővédő Egyesület rendkivüli közgyülése.** A Katholikus Nővédő Egyesület junius 17 én, hétfőn délután fél 6 órakor a Kath. Kör választmányi termében rendkivüli közgyülést tart. A közgyülésre hivatalosak az egyesület rendes és müködő tagjai. A tárgyak fontosságára való tekintettel kéri az elnökség a tagokat, hogy minél nagyobb számban jelenjenek meg. A rendkivüli közgyülést választmányi ülés fogja követni.

*** Halálozások.** *Fröhlich* József tekintélyes nagyváradi mézeskalácsost és cukorkagyárost sulyos gyász érte, nejének szül. Krecsmer Piroskának elhunytával. Az élete delén levő, életerős nő tegnap reggel, rövid szenvedés után, 43 éves korában elhunyt. A széles körben ismert család mélységes gyásza az egész városban nagy részvétet keltett. Temetése holnap, vasárnap délelőtt fél 12 órakor lesz a Szent János-utcai 7. sz. háztól. Az elhunyt derék nőt férjén kivül nagy rokonság gyászolja. — *Sugár* Dénes városi hivatalnok felesége tegnap hosszas betegség után elhunyt. Temetése holnap, vasárnap délután lesz a Timár-utca 8. szám alatti gyászházból.

*** Holló Lajos meghalt.** Budapestről telefonálják: *Holló* Lajos országgyülési képviselő, a Károlyi-párt elnöke agyvérzésben meghalt.

*** Szappant árusit a város.** Tudatom a város közönségével, hogy a junius havi szappant a kereskedők részére kiutaltam. A közönség a szappanjegy junius havi szelvénye ellenében a szokott helyeken személyenként kilogrammonkénti 4·16 koronás árban 12 deka szappant igényelhet. Nagyvárad, 1918 június 14-én Lukács Ödön, polgármesterhelyettes.

*** A nagyváradi Hatósági Munkaközvetitő választmányi ülése.** A Nagyváradi Hatósági Munkaközvetitő választmánya folyó hó 16 án, vasárnap délelőtt 10 órakor a városháza bizottsági termében választmányi ülést tart. Tárgyak: 1. A főnök javaslata az iránt, hogy a Munkaközvetitőnek müködését elómozditani hivatott különböző segitő szervekkel való kapcsolat lehetőleg sürgősen biztositassék. 2. Az ideiglenes főnök lemondásával kapcsolatban szükséges intézkedések megbeszélése.

*** Hol van Michel Clemenceau?** Nem régiben az a hir terjedt el külföldi lapokban, hogy Michel Clemenceau, a francia vén tigrisnek, Clemenceau miniszterelnöknek fia Magyarországon rekedt, mert feleségét, aki magyar leány, kisérte haza szüleihez. Ez a verzió többféle alakban látott napvilágot, regényes és kalandos szinezetü tudósitások jelentek meg a bujdokló tigriskölyökről, aki az „ellenség" hazájába megy és sikerrel bujdosik. — A hir eredetét nem lehetett megállapitani, ezért — mint budapesti tudósitónk jelenti, — a politikai rendőrség most pontosan megállapittatja, hogy hol van Michel Clemenceau, a vérengző tigris, a fő háborus uszitó fia. Bizonyos, hogy Magyarországon nincs, mert akkor, ha itt volna, nem kellene bujdokolnia. Járhatna-kelhetne szabadon, lóversenyezhętne, korzózhatna, párbajozhatna, mulathatna vagy szinész lehetne, mint az az orosz hadifogoly, aki Az Est szerint tegnap éneket próbált az Országos Szinészegyesület bizottsága előtt s fel is vették szinésznek a nagyváradi szintársulathoz, ahol eddig müködött. Nem vagyunk mi müvelt Nyugat, mi nem csukjuk kazamatákba a hadifoglyokat és internáltakat. Mi csak magyarok vagyunk.

*** A vármegye községi szakosztálya** tegnap Olasz József ny. járásbiró, megyei bizottsági tag elnöklésével néhány száz községi ügyet intézett el, nagyrészt olyan községi határozatokat, amelyek a községi tisztviselők, alkalmazottak, rendőrök fizetését emelték, vagy háborus pótlékot adtak nekik. Az ülésen jelen volt Fráter Barnabás alispán, Morvay Zsigmond dr képviselő s az előadók: Balogh János főjegyző, Szunyogh Sándor, Erőss István dr és Gerlán Gábor dr aljegyzők.

*** Hangverseny a Püspök fürdőben.** Weisz József hegedümüvész, Sefcsik tanár mesteriskolájának nagy sikerrel alsovált növendéke Nagyvárad zenei kitünőségeinek közremüködésével folyó hó 19 én délután 5 órai kezdettel a Püspökfürdőben részben a négyes honvédek özvegyei és árvái javára hangversenyt rendez. Részletes müsort holnap közlünk.

*** Az Etna kitört.** Budapestről jelentik: Svájci jelentések szerint az *Etna* teljes erejével kitört. A hegy oldalain izzó lávatömegek hömpölyögnek tovább, a vulkán tövében levő falvak lakosságát eltávolitották.

*** Tanerők a termésátvételnél.** *Zichy* János gróf kultuszminiszter rendeletileg értesitette a vármegye alispánját, hogy a termésátvételi eljárásnál bármely tanerő közremüködése kötelezhető, mert ez a munkálat elsőrangu nemzeti érdek s az átvétel julius, augusztus és szeptember hónapokban lesz, amikor a tanitás jórészt szünetel. Gimnáziumi, főreáliskolai, tanitóképzői, felsőkereskedelmi iskolai, középiskolai, magán, községi, állami vagy társulati elemi iskolai, polgári iskolai tanerők ennélfogva mint miniszteri megbizottak müködnek s hasonló megkeresést intézett a miniszter az egyházi hatóságokhoz. A tanerők a megyei alispánnál és a polgármesternél jelentkezni tartoznak.

*** A „Biharvármegyei Népnevelési Egyesület"** f. hó 16 án, vasárnap délután 11 órakor a vármegyeház nagytermében tartja rendes közgyülését.

*** A lakásváltoztatások bejelentése.** Az 1918—1919. évi élelmiszerjegyek kiadatásának alapját képező összeirás április 15—22 iki időközben eszközöltetett. Miután pedig a lakosság egyrésze május 1 én lakását változtatta, felhivom a város közönségének ezen részét, hogy uj lakásának pontos megnevezését 1918 junius 18 tól junius 21 ig saját érdekében a közélelmezési ügyosztálynál (Teleki utca 3. sz. alatt, földszinten) annál is inkább jelentse be, nehogy az uj élelmiszerjegyek részükre kézbesithetők ne legyenek. Ugyancsak jelentkezzenek ugyanezen időpontban mindazok, akik bármely okból az április 15-től 22-ig terjedő összeirás alkalmával összeirva nem lettek és ezt korábbi hirdetményem alapján sem jelentették be. — Nagyvárad, 1918 junius 14-én. *Lukács* Ödön, polgármesterhelyettes.

*** Szappanelosztás a borbély és fodrász iparosoknak.** Felhivom Ipartestületünk kötelékébe tartozó összes borbély és fodrász iparosokat, — hogy a folyó havi borotválószappan járandóságukat és ez alkalommal megfelelő mennyiségü mosó szappant Ramminger István szakosztályi elnöknél folyó hó 16 án, azaz vasárnap délután 3 órakor fizetés ellenében átvehetik. Később jelentkezők figyelembe nem fognak vétetni. Tisztelettel: Czeglédy Jeremiás, elnök.

*** A Püspökfürdőbe érkezett** gyógyulást és üdülést keresők névsorába sajtóhiba csuszott. Abádszalókról ugyanis Mészáros Sándor főjegyző, — nem pedig mint tévesen irtuk főpincér — a fürdő vendége.

*** Kedvezményes jegyek a Püspökfürdőbe.** A Népszövetség értesiti t. tagjait, hogy a kedvezményes áru püspökfürdői jegyek már kaphatók a Népszövetségi helyiségben.

* Poloskairtó **Noksin** biztos, kipróbált, megbizható **poloskák** irtására. Ára 2·40 K, nagy üveg 5 kor. Kapható Farkas István „Apolló" drogériájában, Rákóczi-ut 7—B.

*** ELADÓ Dr. Berkovits Ferenc (Vizvezeték) utca 46. szám alatt egy uj emeletes bérház. Az udvarban hatalmas különálló villaépület. Értekezhetni a tulajdonosnál, Kórház-utca 45/a.**

Legujabb füzőket legolcsóbban
Kesztenbaum Juliskánál
lehet beszerezni.
Rákóczi-ut, (Korona gyógyszertár mellett)
Telefonszám: 827.
Leibchenek félárban!

*** Ruhafesték** valódi két oroszlán H védjegyü minden szinben kapható. Ára 70 fillér. Viszonteladók árengedményben részesülnek. Farkas István „Apolló" drogériája, Rákóczi-ut 7—B.

* Tavaszi **szeplők, májfoltok,** bőrvörösség, kiütés, mitreszerek ellen biztos az **IPO-krém.** Ára 4 kor. és szappan Vióra átmosó ára 6 korona. Kapható Farkas István „Apolló" drogériájában, Rákóczi-ut 7—B.

*** Ne dobja ki pénzét uj ruhákért,** mert a kitünően bevált ruhafestékkel régi ruhadarabjait olcsó pénzért hâzilag átfestheti. Egy levél ára 50 fillér. Németh Pál Aranykereszt gyógyszertárában, városháza mellett

*** Fényképészeti** lemezek, papirok, vegyszerek, előhivók stb. kapható Farkas István „Apolló" drogériájában, Rákóczi-ut 7—B.

*** Pemete- és hársfamézcukorka** elháritja a köhögést és rekedtséget, hurutot, kiváló hangtisztitó, oldó hatásu. Egy csomag ára 1 korona. Kapható Németh Pál Aranykereszt gyógyszertárában, a városháza mellett.

*** Tanulságos római olajlenyomatu levelező-lapok 19 féle változatban kapható a „Tiszántúl" kiadóhivatalában, darabonként 30 fillérért.**

*** Tyukszemirtó** három nap alatt elmulasztja tyukszemet, bőrkeményedést és szemölcsöket. Ára 2 kor. Kapható Farkas István „Apolló" drogériájában Nagyvárad, Rákóczi-ut 7—B.

*** Őr** lakással és jó fizetéssel felvétetik a Fekete sas részvénytársaságnál. Jelentkezni csak délután 3—5 óra között a részvénytársaság irodájában, Saspassage 22. számu lépcső, I. emelet.

*** Kiadó üzlethelyiség.** A Zöldfa épületben a volt kávéházi helyiség (körülbelül 300 négyzetméter terület kiadó. Értekezhetni a „Fekete Sas és Zöldfa r.-t." irodájában, Sas-passage 22. sz. lépcső, I. emelet. Telefon 14-00.

*** A Nagyváradi Agrár Takarékpénztár r.-t.** ezuton értesiti t. üzletfeleit, hogy a nála jegyzett VII. kib. 6 %-os és 5 ½ %-os hadikölcsön kötvények végleges cimleteit pénztári elismervény ellenében a hivatalos órák alatt kiszolgáltatja.

*** A Nagyváradi Hitelbank r.-t.** tisztelettel értesiti t. üzletfeleit, hogy a VII. hadikölcsön 6 százalékos és 5 és fél százalékos kötvényeit a pénztári elismervény ellenében a hivatalos órák alatt kiadja.

*** A Biharmegyei Takarékpénztár és Gazdasági Bank** értesiti t. ügyfeleit, hogy a VII. hadikölcsön 6%-os és 5 ½ %-os végleges cimleteit az elismervények beszolgáltatása ellenében az intézet pénztáránál a hivatalos órák alatt átvehetők.

*** Az Egyesült Bank és Takarékpénztár r.-t.** ezuton értesiti t. ügyfeleit, hogy a VII. hadikölcsön 6 %-os és 5 ½ %-os kötvényeit a pénztári elismervény ellenében a hivatalos órák alatt kiadja.

Polgári Takarékpénztár Részvénytársaság
Nagyvárad, Kossuth Lajos-utca 6.

Előnyös összekötteseink folytán abban a kellemes helyzetben vagyunk, hogy
annuitásos és kamatozó jelzálogkölcsönöket
ugy földekre mint városi bérházakra 15—65 évi időtartamra a legelőnyösebb kamattétel mellett
minden árfolyam levonás nélkül
készpénzben folyósitunk.

Polgári Takarékpénztár Részvénytársaság Nagy-Várad.

* **Banda Marci** megérkezett és esténkint a **Royalban** muzsikál.

* **Jó bizonyitványokkal** rendelkező megbizható egyén hivatalszolgai minőségben állandó alkalmazást nyer az Egyesült Bank és Takarékpénztárnál, Bémer-tér 4.

* **Pénztárosnő** kellő irodai gyakorlattal azonnali belépésre kerestetik. Rigler József Ede papirnemügyár r. t. Nagyvárad.

* **Egy** tisztességesen nevelt fiu előkelő üzletbe tanulóul felvétetik. Cim a kiadóban.

* **Uridivat Czillér Imre Nagyáruházában.** Férfi- és fiukalapok, nyakkendők, ingek, gallérok, kézelők, zsebkendők, harisnyák, sétabotok, bőröndáruk, pénztárcák, esőköppeny, esőernyők, acélárúk, legolcsóbban. *Tisztviselőknek árkedvezmény.* d

Butorozott szobák kiadók Zöldfa-épület emeletén. Értekezhetni a szobakezelőnőnél.

Tanügy.

Beiratások a felső kereskedelmi iskolában. Beiratások a fiu és női felső kereskedelmi iskolában. A fiu és női felső kereskedelmi iskola középső és felső osztályu saját intézetbeli tanulók folyó hó 15-én, d. e. 10—12 ig és d. u. 3—5 ig iratkozhatnak be. A női felső keresk. iskola alsó osztályába folyó hó 16-án délelőtt 9—12 ig csakis jeles rendü tanulók vétetnek fel, amennyiben a létszám be nem telnék, folyó hó 17-én délután 3—5-ig jó rendü tanulók is felvétetnek. — A fiu felső kereskedelmi alsó osztályába folyó hó 19 én délelőtt 9—12 ig a nagyváradi és biharmegyei lakosok gyermekei vétetnek fel, délután 3—5-ig pedig más megyebeliek. Beiratási dij 40 —, tandij 280 — korona. — Az igazgatóság.

Szinház.

Heti müsor:

Szombat délután: Boszorkányvár.
Szombat este: A kóristalány.
Vasárnap délután: A kaméliás hölgy.
Vasárnap este: Sárga csikó.

A Szurmay-est — mint értesülünk — némi halasztást szenved. A fényes estét, amelz e hó 18-ára volt kitüzve, e hó 22 én, szombaton este fog lezajlani a Szigligeti-szinházban.

A kóristalány legközelebb szombaton este kerül szinre.

A sárga csikó. Régi, kedves és közkedvelt népszinmüvet elevenit fel vasárnap este a szintársulat. A Sárga csikó kerül szinre, amelynek pompásnak igérkező előadásában ugy az énekes, mint a drámai együttes elsőrangu erői vesznek részt.

Délutáni előadások. Szombaton délután a bájos zenéjü Boszorkányvár, vasárnap délután pedig a Kaméliás hölgy tölti be a müsort.

Nirschy Emilia Nagyváradon. Junius hó 22 én, szombaton a Szigligeti-szinházban a magy. kir. honvédelmi miniszterium Hadsegélyző Hivatala Ő cs. és kir. Fensége, főhercegasszony Auguszta fővédnöksége alatt a Szurmay honvédalap javára hadegészségügyi előadás keretében eredeti harctéri mozgófényképekkel egybekötve müvészestélyt rendez. Közremüködnek Müller Vilmos kir. tanácsos, ezredorvos, Szántó Gáspár fhgy. operaénekes, Fenyves Gábor hdgy zongoramüvész és Nirschy Emilia, a magy. kir. Operaház prima betterinája összes tanitványaival fellép.

Med. Univ.
Dr. ADONYI JENŐ
fogorvos fogorvosi rendelője
(Zöldfa) Hlatky Endre-utca 2. sz. alatt (Deutsch K. I. ház).
RENDEL: d. e. 9—12-ig.
d. u. 2—6-ig.

Zene és Művészet

A Fischer zeneiskola hangversenyei.

A Fischer Ervin féle zeneiskola, mely a zene pedagógia terén az elsők közt van, 16 án vasárnap, 17 én és 18 án d. u. 6 órakor tartja vizsgálati hangversenyét az iskola Szalárdi u. 21. sz. a. helyiségében. E hangversenyeken a közönség tájékozódást szerezhet a zeneiskola kiváló tanitási módszeréről a növendékek játékából. A hangversenyek jövedelmét a fogságból hazatérő rokkant hősök javára forditja a rendezőség.

Az első két nap müsora a következő:

1918 junius 16-án, vasárnap délután 6 órakor:

1. Horváth G.: Alpenrosen. Jakabos Irén I. gy. o. b) Kuhlau Sonatine I. II. III. Konrád Ferenc II. gy. o. b. Lányi Ernő: „Szabadban". Osváth Klári II. gy. o. b) Heller-tanulmány. Hajdu Mancika II. gy. o. b)

2. Moskovszky: Spanyol tánc, 4 kezes. Moskovits Klári III. gy. o. a), Moskovits Ágnes II. gy. o. a)

3. Bátor: Boszorkánytánc. A malom. Markovits Margit III. gy. o. b) Reinhold: Impromptu. Brán Mariska III. gy. o. b) Tarnay: Kápolnánál. Balogh Margit.

4. Gade; Aquarellen. Kiss Elza I. elők. o. b) Schumann: Kind im Einschlafen. Glückes genug. Hofmann Irén I. elők. o. b)

5. Mozart: Sonata A dur I. Reichard Irén II. elők. o. a)

6. Grieg: Papillion. Varró Ágnes I. elők. o. a) Grieg: Poetische Tonbilder. Klein Erzsi III. elők. o. a) Grieg: Hochzeit auf Troudhaugen. Hofmann Zsófia III. elők. o. b)

7. Liszt: Csalogány. Ötömösi Juliska I. ak. o. a)

8. Schubert: Impromptu. Gedeon Ilonka I. ak. o. a)

9. Field Bülow: Rondo. Tóth Olga II. ak. o. a)

10. Liszt: Polonaise. Barabás Erzsi.

1618. junius 17-én hétfőn délután 6 órakor.

1. Lányi Ernő: Medve tánc. Némethy Gizella I. gy. o. a) — Müller: Scherzo. Timár Éva II. gy. o. b) — Haydn: Ariette. Reinecke szonat. Stolz Olga.

2. Beethoven: Für Elise. Csordacsics Etelka II. gy. o. b)

3. Grieg: Lyrische Stücke. Erdélyi Mária III. gy. o. a)

4. Mozart: Sonata C dur. Éles Jolán III. gy. o. b)

5. Moszkovszky: Minuetto. Örömy Margit III. gy. o. a) — Tschaikovszky: Chanson triste Pásztor Margit III. gy. o. a)

6. Moszkovszky: Menuette. Kollárszky Erzsi I elők. o. a)

7. Rubinstein: Romance. Beleznay Ilonka II. elők. o. a)

8. Brahms: Rapsodia h-moll. Jakab Terka I. ak. o. b)

a) Tanár: Sági Erzsébet. b) Tanár: Zalán Mária.

APOLLÓ mozgószinház	**MA** **Észak leánya.** Dráma 5 felvonásban. Az előadások vasárnap d. u. 3 órakor, hétköznap 1/2 7 órakor kezdődnek
VIGADÓ mozgószinház	**MA** **BESTIÁK.** dráma 4 felv. Az előadások vasárnap d. u. 3 órakor, hétköznap 1/2 7 órakor kezdődnek
URÁNIA mozgószinház	**MA** **Szünet.** Az előadások vasárnap d. u. 3 órakor, hétköznap 1/2 7 órakor kezdődnek

HETI ÁRJEGYZÉK:

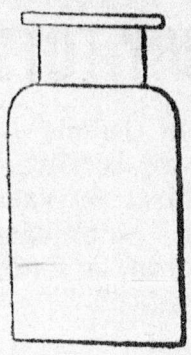

Porcellán mozsár ülővel	12·—
Majolika gyümölcsállvány 6 tányérral	15·—
Majolika tálca fogóval	8·—
Majolika cukortartó diszes	8·—
Majolika gyümölcskészlet	8·—
Vizes készlet csiszolt üvegből	12·—
Boros » » »	12·—
Likör » » »	12·—
Befőttes készlet kristály fehér	12·—
Gyümölcs készlet kristály üvegből	12·—
Majolika fali sótartó szines	8·—
Majolika vizeskancsó szines	10·—
Kenyérkosár szines üveggel	10·—
Chinaezüst cukortartó	10·—
Chinaezüst gyümölcsállvány	10·—
Majolika virágváza szines	5·—
Majolika virágfazék	5·—
Majolika diszfigura	5·—
Porcellán főzőlábas	5·—
Porcellán főzőfazék	5·—
Teáskészlet szines aranyozással	50·—
Kávéskészlet szines aranyozással	50·—
Feketéskészlet szines aranyozással	50·—
Ebédlőkészlet felszerelve sz. aranyozással	150·—
Hidegelvágottas készlet sz. aranyozással	40·—
Mosdókészlet szines finom diszitéssel	50·—
Falitükör szines aranyozott kerettel	30·—
Asztali-lámpa teljesen felszerelve	25·—
Függő-lámpa teljesen felszerelve	30·—
Teáspohár chinaezüst foglalatban	8·—
Teáscsésze szines finom aranyozással	4·—
Kávéscsésze » » »	4·—
Köpőcsésze » » »	5·—
Főzőlabas barna tüzálló füllel	5·—

Nippek, Figurák, Szent Antal szobrok, Mária szobrok, Szentelt viztartók, Konyhaberendezési cikkek, Képkeretek, Ablaküvegezés.

Eladás nagyban és kicsinyben!!

KOMLÓS TESTVÉREK

üveg, porcellán, lámpa, táblaüveg és diszmüáru nagykereskedés.

Nagyvárad, Zöldfa-u. 13. sz.

Telefonszám 372.

Főszerkesztő: Dr KRÜGER ALADÁR. | Felelős szerkesztő: Dr. PAPP KÁROLY
Kiadótulajdonos: Szent László-nyomda r. t.

BIHARFÜRED

klimatikus gyógyhely,
nyaralótelep és
télisporthely

f. évi julius 1-én
uj bérlő kezeiben, renoválva,
villanyvilágitásval, uj villával

megnyílik.

Igazgató: **Glasner Miksa**
Ótátrafüred volt titkára

Mocsáry Sándor

TELEFON: 1404.
Zöldfa-épület, utcai helyiség.

Villany- és vizvezetékszerelő, bádogos, lakatos, műszerész és bronzmüves.

Irógép, gramofon, kerékpár és National Cassa javitó. Eleckrotechnikai cikkek, 1/2 Wattos Wolframszálas Tungsram-égők, villanyvasalók állandóan raktáron.

IZSÁK LIDIA

Elsőrendü fűzőszalon
NAGYVÁRAD,
Nagy Sándor-u. 1.
Parkszálloda épületében
Interurbán telefon:
11—53 szám.

A Szigligeti-szinház művésznőinek egyedüli fűző szállitója. — Tisztitásokat és átalakitásokat elvállalunk. Fűzők méték után a legrövidebb idő alatt elkészittetnek.

Uj férfiszabó műhely!

Szives tudomására hozom a tisztelt uri közönségnek, hogy

URI-DIVAT SZABÓMÜHELYEMET

MEGNYITOTTAM.

Elvállalom uj ruhák készitését a legujabb divat szerint, ugyszintén ruhák forditását és vasalását mérsékelt áron. Meghivásra házhoz megyek. Kérem a n. é. közönség szives támogatását

Tisztelettel

Hottya Károly
uri-divatszabó
Szent János-utca 42.

ÁLTALÁNOS TAKARÉKPÉNZTÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

Nagyvárad, Bémer-tér 2.
Befizetett részvénytőke 1.000,000 kor.

Elfogad takarékbetéteket könyvecskékre és folyószámlára és azt előnyösen kamatoztatja. Leszámitol váltókat. Engedélyez előnyös feltételek mellett jelzálogkölcsönöket törlesztésekre. Előleget ad értékpapirokra.

Szent László
Püspök gyógyfürdő
Nagyvárad mellett.

A kénes hévviz források természetes forrósága 42°C Kénes hőforrását már 300 év óta használják bámulatos gyógyhatással köszvény, csuz, csontbajok, női betegségek és hasonló fájdalmas betegségek ellen.

Mindenről kellőleg gondoskodva van!

500 holdas fenyőerdő közvetlen a virágos park mellett. Villanyvilágitás az egész telepen és az összes szobákban. — Nagyszabásu nyári uszoda 26°C folyton befolyó forrásvizzel, uszástanitás, napfürdő, homokkura.

Fürdőismertetőt küld: **az Igazgatóság.**

A Sajtó hölgybizottság

könyv és lapterjesztő vállalata: a Kossuth Lajos-utcai trafikban

ajánlja könyveit és lapjait

Ne vásároljunk könyveket, mielőtt szét nem néztünk a Sajtó hölgybizottság

BIZOMÁNYI ÜZLETÉBEN

Támogassuk ezen uj vállalatot!!!

Első kereskedelmi és polgári iskolai
magánvizsgákra előkészit felelősséggel a Donát-féle
ker. magántanfolyam.

Minden hónapban kezdődik uj ker. tanfolyam
hölgyek részére
gyors- és gépirásra, ker. számtanra, könyvvitelre.

Beöthy Ödön-u. 30. Telefon 1000.

LEGF. BUZACSIRIZ,

folyékony „ARGOS“ csiriz, faszeg, mindenféle CIPÉSZKELLÉKEK, BŐRTALPVÉDŐK stb. Legf. CSONTENYV kapható **Stern Miklós bőrhulladék** üzletében Nagyvárad, Zöldfa-u. 9. sz.

Vidékiek kérjenek árajánlatot

Több kisebb nagyobb bérház

ELADÓ.

A vételhez szükséges jelzálogkölcsönöket előnyös feltételek mellett bonyolitja le a

Nagyváradi Takarékpénztár
Teleky-utca 2. sz.

Félix gyógyfürdő

Nagyvárad mellett

Kelet-Magyarország leglátogatottabb hévvizfürdője. Természetes 49°C hőmérsékletü forrás, köszvény, csuz stb. ellen

Télen-nyáron nyitva!
Villanyvilágitás!

Téli saisonban (október-május) pensiórendszer. Prospektust dijtalanul küld a

Fürdőigazgatóság.

A félix-fürdő kedvezményes jegyei a Munkásbiztositó Pénztárnál kaphatók

---

NAGYVÁRAD VÁROS
VILLAMOS MŰVE

IRODA, RAKTÁR ÉS TELEP: NAGYVÁRADON, VÁR-TÉR 1. SZÁM.

Értesitjük a város t. közönségét, hogy villamos **főzőedények, Wolfram** és egyéb izzólámpák a legolcsóbb árban kaphatók. Telefon rendelésre izzólámpák dijmentesen házhoz szállittatnak. Elvállalunk villamos világitási és erőátviteli berendezéseket. Egész éjjel ügyeletes szolgálat. **Csillárok,** 1/2 wattos ivlámpapótlók 2000 gyertyafényig. **Villamos motorok** nagy választékban kaphatók. Költségvetéseket dijmentesen készitünk.

A telep telefonja 514. Főszerelő telefonja 55.

Szent-László-nyomda részvénytársaság Nagyvárad.